

NÁRODNOSTNÁ TLAČ NA SLOVENSKU V ROKOCH 1989–1996 – I

ZDENA ČUPÍKOVÁ

Kľúčové slová: národnostný subsystém – maďarské periodiká – nadregionálna tlač – regionálna tlač – titul – náklad – výtlačok – periodicitu – vydavateľ

Obsahovo-analytický výskum národnostných médií sa v priebehu štyroch rokov v Novinárskom študijnom ústave zameriaval na parciálne kvantitatívno-kvalitatívne analýzy národnostných vysielaní v elektronických médiách. Analýza subsystému národnostnej periodickej tlače na Slovensku v rokoch 1991–1992 zmapovala tlač maďarskej, rusínsko-ukrajinskej menšiny a rómskej etnickej skupiny.

Od roku 1992 postupne vychádzajú nové národnostné periodiká pre nemecké, chorvátske, české, židovské, poľské a moravské etnikum na Slovensku.

Za posledných sedem rokov sme svedkami nebyvalého rozkvetu periodickej tlače (v r. 1989 vychádzalo na Slovensku 326 titulov a v minulom roku už 904 periodík).

V databáze NŠÚ bolo v roku 1990 zaevidovaných 42 titulov národnostnej tlače (v r. 1996 sa ich počet zvýšil na 66 periodík). Pritom neúprosne zákony trhového hospodárstva nešetrili ani ceny periodík, ktoré v sledovanom období v niektorých prípadoch vzrástli o 400–1 200 percent.

Hektický čas pôsobenia našej žurnalistiky po roku 1989 je veľmi vďačnou témou výskumu a novinoveda by ju mala nielen objektívne podchytiť, ale sa pokúsiť aj o identifikáciu rozvojových tendencií.

Z analýzy súčasného stavu subsystému národnostnej periodickej tlače vo vzťahu k jej vývoju po roku 1989 vyplýva, že počet periodík narastá. Najvyšší rast zaznamenali maďarské regionálne časopisy a nadregionálne periodiká menejpočetných minorít.

Subsystém národnostnej periodickej tlače na Slovensku v uplynulom roku zahŕňal 7 typologicky i jazykovo diferencovaných zoskupení, ktoré s rôznou intenzitou i územným dosahom reprezentujú informačné potreby príslušníkov menšín a etnických skupín.

Tlač minorít na Slovensku

Pred novembrom 1989 vychádzalo na Slovensku 19 maďarských a 6 ukrajinských periodík. Po roku 1991 sme už evidovali 39 maďarských, 4 rusínske, 4 ukrajinské a 7 rómskych časopisov.

Celkový počet 66 titulov národnostnej periodickej tlače predstavoval v roku 1996 jednorazový náklad 495 800–503 700 výtlačkov. Z toho pripadlo na: maďarské periodiká (391 900–392 600 výtlačkov); na rómske (11 000); ukrajinské (5 700); rusínske (4 500) a ostatné menšinové periodiká 82 700–89 900 výtlačkov.

Vydavateľskú produkciu národnostnej tlače v roku 1996 dokumentuje nasledujúci prehľad v tabuľke 1.

Tabuľka 1

Kvantitatívny prehľad menšinových periodík na Slovensku v roku 1996

Národnosť	Periodicita						Spolu
	denná	týž- denná	dvoj- týždenná	mesačná	dvoj- mesačná	iná	
maďarská	1	9	7	25	1	5	48
rusínska	–	1	–	1	1	1	4
ukrajinská	–	1	–	2	1	–	4
rómska	–	1	–	1	–	1	3
česká	–	–	–	1	–	–	1
moravská	–	–	–	–	–	1	1
chorvátska	–	–	–	–	–	1	1
nemecká	–	–	–	1	–	–	1
poľská	–	–	–	1	–	–	1
židovská	–	–	–	–	1	–	1
+ národnostné noviny v slovenskom, maďarskom, nemeckom a ukrajinskom jazyku	–	–	1	–	–	–	1
Spolu	1	12	8	32	4	9	66

Tlač maďarskej menšiny

Z maďarskej periodickej tlače demokratizačný proces prežilo len 7 nadregionálnych a 5 regionálnych periodík. Pritom mimoriadne vysoké straty čitateľov zaznamenali týždenník BARÁTNÖ (k 15. 5. 1990 vychádzalo 108 400 výtlačkov a v roku 1996 25 000 výtlačkov); denník ÚJ SZÓ (k 17. 11. 1989 vychádzalo 95 900 a v roku 1996 iba 46 000) a týždenník VASÁRNAP (z pôvodných 122 100 výtlačkov v roku 1990 klesol náklad v roku 1996 na 86 000 výtlačkov).

Transformácia zmenila od základu vydavateľov maďarskej národnostnej tlače. Namiesto stranických a štátnych orgánov, respektíve spoločenských organizácií sú vydavateľmi sprivatizované spoločnosti, súkromní podnikatelia a v mnohých lokalitách aj miestne samosprávy.

Vo vydávaní maďarských periodík pôvodne prevládala mutácia (v súčasnosti tento typ predstavuje 8,3 percenta periodík); 33,2 percenta periodík je dvojjazyčných a 58,5 percenta vychádza v maďarskom jazyku.

Rozvoj subsystému maďarskej periodickej tlače dokumentuje fakt, že v priebehu 7 rokov sa počet titulov zvýšil o viac ako dvojnásobok (z 19 na 48).

V roku 1992 bolo evidovaných 39 titulov maďarskej periodickej tlače (z toho 59 percent malo nadregionálny charakter). V roku 1996 bol už pomer opačný v prospech regionálnej tlače. V poslednom čase pribúda počet maďarských lokálnych časopisov.

Národnostný subsystém maďarských nadregionálnych i regionálnych periodík predstavuje širokú škálu obsahovej orientácie tlače od komerčne zameraných reklamných periodík po náboženské periodiká hlásajúce duchovno-estetické hodnoty.

Maďarské nadregionálne periodiká

Do typologickej skupiny maďarskej nadregionálnej tlače patrí denník ÚJ SZÓ a 20 časopisov s diferencovanou periodicitou a s celoslovenskou pôsobnosťou.

Tabuľka 2

Maďarská nadregionálna tlač na Slovensku

Periodicita a názov časopisu	Ročník	Náklad v tisícoch výtlačkov	Počet strán	Cena v Sk	Vydavateľ
DENNÍK: 1 ÚJ SZÓ	49	46,0	12	6,-	VOX NOVA, a. s., Bratislava
TÝŽDENNÍKY: 3 REMÉNY SZABAD ÚJSÁG VASÁRNAP	7 4 29	18,5 40,0 86,0	8 16 + tv príloha 16 + tv príloha	4,- 8,- (48 Ft) 10,-	Spolok Glória Senec MADÁCH-POSONIUM, s. r. o., Bratislava VOX NOVA, a. s., Bratislava
DVOJTÝŽDENNÍKY: 2 ÉLETÜNK KÖZIGAZGATÁS	1 55	1,5 2,0	20 32 bez obálky	3,- 6,-	INTEGRITA, s. r. o., L. Prezinszky, Šamorín MV SR, Bratislava
MESAČNÍKY: 11 BARÁTNŐ BOLTOS IFI IRODALMI SZEMLE JÓ GAZDA KALLIGRAM KATEDRA REFORMÁTUS ÚJSÁG SLOVENSÝ JUH – DÉL SZLOVÁKIA TÜZOLTÓ ÚJ NŐ	28 4 6 39 6 5 4 3 3 32 3	25,0 1,4 10,0 0,7 11,0 1,15 1,8–2,0 2,5 1,8 1,0 35,0	32 16 48 96 32 100–128 32 20 24 16 64	20,- 4,- 14,50 (52 Ft) 20,- 11,50 25,- (100 Ft) 15,- 0,- 7,5 6,- 15,-	ŽIVENA, a. s., Bratislava SZSD, Bratislava TASHY AGROTRADE, s. r. o., Dunajská Streda Spolok maďarských spisovateľov, Bratislava MADÁCH-POSONIUM, s. r. o., Bratislava KALLIGRAM, s. r. o., Bratislava LILIUM AURUM, s. r. o., Dunajská Streda Reformovaná cirkev, Drahňov KUBKO-GORAL, Bratislava ÚV Dobrovoľnej požiarnickej organizácie, Bratislava LOAR, s. r. o., Dunajská Streda
MESAČNÍKY: 3 (počas školského roka) CSERKÉSZ TÁBORTÜZ TÜCSÖK	7 56 7	2,4 10,5 12,0	20 32 32	10,- 8,- 12,-	Zväz skautov maďarskej národnosti, Dunajská Streda IMPRO, s. r. o., Komárno MADÁCH-POSONIUM, Bratislava
DVOJMESAČNÍK: 1 GÉNIUSZ	1	10,0	48	20,- (68 Ft)	TASHY AGROTRADE, s. r. o., Dunajská Streda

Z celkového počtu 21 nadregionálnych maďarských periodík len 6 má sídlo redakcie mimo Bratislavy, a to:

- CSERKÉSZ, KATEDRA a ÚJ NÖ v Dunajskej Strede,
- JÓ GAZDA v Šamoríne,
- REMÉNY v Moste pri Bratislave,
- REFORMÁTUS ÚJSÁG v Drahňove (okres Michalovce).

Sídlo vydavateľa a redakcie nie je totožné u týchto časopisov: ÉLETÜNK, GÉNIUSZ, IFI, JÓ GAZDA, REMÉNY a TÁBORTÜZ.

Najviac redakcií (45 percent) si zabezpečuje tlačiarenskú prípravu a grafickú úpravu vo vlastnej réžii.

Služby a. s. VOX NOVA využíva 6 redakcií (30 percent), DANUBIAPRINT plní objednávky jednej redakcie a súkromníci spolupracujú so štyrmi redakciami.

Na tlači nadregionálnych maďarských periodík má najväčší podiel (40 percent titulov) KOMÁRNANSKÁ TLAČIARENĚ, s. r. o., nasledujú REPROFFSET Dunajská Streda (3 tituly) a DANUBIAPRINT Bratislava (2 tituly).

Po jednom časopise tlačia VÝCHODOSLOVENSKÉ TLAČIARNE, a. s., Košice, MADÁCH-POSONIUM, s. r. o., CONCORDIA, s. r. o., a LAMA Bratislava, ďalej EXPRESPRINT, s. r. o., Bánovce nad Bebravou, LELESPRESS Leles a KNÍHTLAC GERTHOFFER Zohor.

V distribúcii sa len dva časopisy (BOLTOS a KÖZIGAZGATÁS) úplne spoliehajú na PNS. Ďalších 11 periodík síce využíva služby PNS, ale nie ako jediného distribútora. Pri 6 tituloch paralelne spoluúčinkuje MEDIAPRINT-KAPA, pri 4 časopisoch konzorcium CZVEDLER v Šamoríne, ale často sú prítomní súkromní distributéri a vlastná distribučná sieť.

Niektoré časopisy (KATEDRA, REFORMÁTUS ÚJSÁG, REMÉNY a TŰCSÖK) riešia distribúciu vo vlastnej réžii, iné redakcie využívajú súkromné firmy FINEST, s. r. o., IMPRO, s. r. o., atď.

S vývozom tlače kalkuluje 9 redakcií, z nich štyri uvádzajú v záhlaví časopisu cenu aj v maďarských forintoch.

Z analýzy národnostného subsystému maďarskej nadregionálnej periodickej tlače vyplynulo, že Bratislavský kraj má 13 periodík, Trnavský kraj 7 a Košický kraj jedno periodikum.

Údaje v tabuľke 2 ukazujú, že 62 percent existujúcich nadregionálnych titulov vychádzalo v roku 1996 v okresoch Bratislava (12) a Senica (1).

Trnavský kraj s okresom Dunajská Streda bol lokalitou vydávania 7 maďarských nadregionálnych periodík a Košický kraj zastúpený okresom Michalovce bol miestom vydávania jedného periodika.

Maďarské regionálne periodiká

Vychádzajúc z analyzovaných typologických znakov subsystému periodickej tlače, báza periodík po roku 1989 je mimoriadne bohatá a rozmanitá. Novelizácia tlačového zákona č. 86 z 28. marca 1990, ktorá liberalizovala registráciu periodík, sa najpozitívnejšie odráža v rozvoji lokálnych prostriedkov masovej komunikácie. Vzniklo množstvo nových regionálnych a lokálnych periodík rôzneho druhu (11 okresných a oblastných; 8 mestských, 2 podnikové, 6 obecných).

Z celkového počtu 27 maďarských regionálnych periodík sa najviac vydávalo v okrese Galanta (7). Nasleduje okres Dunajská Streda (5), Nové Zámky (4), Komárno (3) a Levice (2).

Po jednom národnostnom periodiku sme zaznamenali v okresoch: Rimavská Sobota, Revúca, Rožňava, Košice-vidiek, Michalovce a Trebišov.

Vo väčšine skúmaných periodík nebola venovaná dostatočná pozornosť riadeniu a kontrole redakcie. Viac ako polovica redakcií (14) nemala zriadenú redakčnú radu alebo inú riadiacu a kontrolnú zložku. Zrejme aj to je jednou z príčin veľkých kvalitatívnych rozdielov žurnalistickej úrovne jednotlivých časopisov.

Z analýzy skúmaných periodík vyplynulo, že polovica redakcií už sama nerealizuje tlačiarenskú prípravu a grafickú úpravu, pričom veľký podiel začínajúcich podnikateľov v tejto sfére ešte nemôže prinášať patričný efekt.

Tabuľka 3

Maďarská regionálna tlač v Trnavskom kraji

Periodicita a názov časopisu	Ročník	Náklad v tisícoch výtlačkov	Počet strán	Cena v Sk	Vydavateľ	Jazyk
TYŽDENNÍKY: 2 CSALLÓKÖZ – ŽITNÝ OSTROV EFEKT	36 4	6,0 5,5	12 4	6,– 0,–	NAP, s. r. o., Dunajská Streda MARCUS–Imrich Mészáros, Veľký Meder, okr. Dunajská Streda	maďarský a slovenský maďarský a slovenský
MESAČNÍKY: 5 DUNASZERDAHELYI HÍRNÖK – DUNAJSKOSTREDSKÝ HLÁSNÍK PRIZMA SOMORJA ÉS VIDÉKE – ŠAMORÍN A OKOLIE GALÁNTAI ÚJSÁG ŽIVOT V SLÁDKOVIČOVE – ÉLET SLÁDKOVIČOVÓN (10 x)	3 3 6 5 5	3,0 10,0 0,6 0,7 0,6	16 6 16 8–10 8–12	0,– 0,– 4,– 0,– 0,–	Samospráva mesta Dunajská Streda súkromník, Dunajská Streda Mestská správa Šamorín, okr. Dunajská Streda Mestské zastupiteľstvo Galanta Mestské zastupiteľstvo Sládkovičovo, okr. Galanta	maďarský a slovenský maďarský a slovenský mutácie mutácie
ŠTVRTROČNÍKY: 3 FÉNYSGÁR JELČIANSKE SLOVO – JÓKAI SZÓ NAGYMÁCSEDI KÖZLÖNY	4 4 2	0,3 0,8 0,15	12 32 14–16	0,– 5,– 0,–	MKDH Veľká Mača, okr. Galanta Obecné zastupiteľstvo Jelka, okr. Galanta Obecný úrad Veľká Mača, okr. Galanta	maďarský maďarský a slovenský maďarský
OBČASNÍKY: 2 CSILLAGFÉNY NOVÝ OBZOR – ÚJ LÁTHATÁR (2 x)	5 3	1,1 1,0	12 8–10	4,50 0,–	KIK CSILLAG Jelka, okr. Galanta Obecný úrad Veľké Úľany, okr. Galanta	maďarský maďarský a slovenský
Spolu 12 periodík		29,85				

Z hľadiska saturovanosti regionálnymi maďarskými periodikami boli najviac zastúpené kraje: Trnavský (12), Nitriansky (9), Košický (4) a Banskobystrický (2). Celkové rozloženie regionálnych maďarských periodík podľa nového územno-administratívneho členenia znázorňujú tabuľky 3 až 6.

Tabuľka 3 dokumentuje, že najviac regionálnych periodík maďarskej minority v Trnavskom kraji má okres Galanta (7) – z toho 2 mesačníky, 3 štvrťročníky a 2 občasníky. V okrese Dunajská Streda vychádza ďalších 5 regionálnych titulov (2 týždenníky a 3 mesačníky).

V tabuľke 4 sú v rámci Nitrianskeho kraja zobrazené údaje o 9 maďarských regionálnych periodikách. Najsaturovanejším okresom z hľadiska vydávania tlačенých médií sú Nové Zámky, kde vychádzajú 4 tituly (2 dvojtyždenníky a 2 mesačníky).

Tabuľka 4

Maďarská regionálna tlač v Nitrianskom kraji

Periodicita a názov časopisu	Ročník	Náklad v tisícoch výtlačkov	Počet strán	Cena v Sk	Vydavateľ	Jazyk
Týždenníky: 3 KOMÁRŇANSKÉ LISTY – KOMÁROMI LAPOK DUNATÁJ	6	5,0	24	5,–	Mestské zastupiteľstvo Komárno Združenie súkromných podnikateľov-novinárov, Komárno REGPRESS, s. r. o., Levice	maďarský a slovenský
	7	8,5	8	3,–		maďarský
	GARAMVÖLGYE	29	1,5	4		5,50
DVOJTÝŽDENNÍKY: 3 CASTRUM NOVUM	6	1,2	10–16	2,–	Mestský úrad a Technopromt, Nové Zámky Elektrosvit, a. s., Nové Zámky Slovenské lodenice, a. s., ROOZ KOVO, Komárno	mutácie
ELEKTROSVIT	47	1,5	4	2,–		slovenský a maďarský
LODIAR – HAJÓÉPÍTŐ	46	3,5	4–6	0,–		slovenský a maďarský
MESAČNÍKY: 3 HONTI LAPOK	5	0,3	10–16	4,–	Mestské kultúrne stredisko Šahy, okr. Levice Mestské zastupiteľstvo Štúrovo, okr. Nové Zámky Obecné zastupiteľstvo Dvory nad Žitavou, okr. Nové Zámky	maďarský
ŠTÚROVO A OKOLIE – PÁRKÁNY ÉS VIDÉKE	6	5,0	16	0,–		maďarský a slovenský
UDVARDY ÚJSÁG – DVORSKÉ NOVINY	2	0,7	16	5,–		maďarský a slovenský
Spolu		27,2				
9 periodík						

Tabuľka 5 zachytáva údaje o maďarskej regionálnej tlači v Košickom kraji, kde okresy: Rožňava, Košice-vidiek, Michalovce majú po jednom periodiku.

Banskobystrický kraj v tabuľke 6 reprezentuje okres Rimavská Sobota s jedným týždenníkom a okres Revúca s jedným mesačníkom.

Tabuľka 5

Maďarská regionálna tlač v Banskobystrickom kraji

Periodicita a názov časopisu	Ročník	Náklad v tisícoch výtlačkov	Počet strán	Cena v Sk	Vydavateľ	Jazyk
TÝŽDENNÍK: 1 GÖMÖRI HÍRLAP	36	1,8	8	4,-	GEMKO – ČILÍK, Rimavská Sobota	maďarský
MESAČNÍK: 1 TORNALA A OKOLIE – TORNALJA ÉS VIDÉKE	6	2,5	12	4,-	Obecné úrady v obvode Tornala, okr. Revúca	maďarský a slovenský
Spolu		4,3				
2 periodiká						

Tabuľka 6

Maďarská regionálna tlač v Košickom kraji

Periodicita a názov časopisu	Ročník	Náklad v tisícoch výtlačkov	Počet strán	Cena v Sk	Vydavateľ	Jazyk
DVOJTÝŽDENNÍKY: 2 ROŽŇAVSKÉ NOVINY – ROZSNYÓI ÚJSÁG ÚDOLIE BODVY – BODVA VÖLGYE (24 x)	4	7,5	8	0,-	Mestské kultúrne centrum Rožňava	maďarský a slovenský maďarský a slovenský
	5	0,3	8	3,-	Mestský úrad Moldava nad Bodvou, okr. Košice-vidiek	
MESAČNÍKY: 2 COPUS	3	2,0	8	0,-	Mestský úrad Veľké Kapušany, okr. Michalovce	maďarský a slovenský
HELMECI ÚJSÁG	2	0,5–1,0	*	3,-	Mestský úrad Kráľovský Chlmec, okr. Trebišov	maďarský
Spolu		10,3–10,8				
4 periodiká						

* Povinné výtlačky neboli k dispozícii.

Na tlači 27 regionálnych periodík sa v roku 1996 podieľalo 20 tlačiarň a len štyri z nich tlačili viac ako jeden titul.

V distribúcii lokálnych časopisov prevládala svojpomoc (redakcia, podnik alebo obecný úrad predával, respektíve rozdával periodiká priamo, prípadne pomocou miestnej siete obchodov a služieb). Služby profesionálnych distributérov využívalo iba 9 miestnych alebo regionálnych periodík (z toho PNS 8 a paralelne MEDIAPRINT-KAPA 3, UNITOP 2, iných súkromných firiem 2).

Zaniknuté periodiká maďarskej minority (v r. 1989–1996)

O nestálosti mediálneho trhu svedčí veľký počet zaniknutých periodík. Za 7 rokov vydavateľsky skrachovalo 47 maďarských národnostných periodík. V celoslovenskom meradle za jediný rok 1992 (v porovnaní s r. 1991) zaniklo 124 nerentabilných titulov!

Najviac zo zaniknutých periodík (20) pripadlo na Bratislavu. Zaniknuté bratislavské časopisy z hľadiska obsahového zamerania sme zatriedili do dvoch kategórií.

Do prvej patrilo 11 periodík, ktoré boli orgánmi štátnej správy, KSS, socialistickej akadémie, ZČSSP, ROH a pod.

Druhú kategóriu zastupovali konjunkturálne produkty súkromného mediálneho podnikania (9 časopisov), ktoré nesplnili ekonomické očakávania majiteľov (napr. GLÓBUSZ, LEHETŐSÉG, ÉRDEKES ÚJSÁG a pod.) Rovnako krátky život mali v Košiciach dva mesačníky (KELETI NAPLÓ, KASSAI FÓRUM), 6 regionálnych periodík v okrese Trebišov a 3 v Rimavskej Soboti.

V okrese Rimavská Sobota sa zo 4 existujúcich periodík udržalo iba jedno.

Zánik 47 maďarských časopisov za posledných 7 rokov (pozri tab. 7) je dôsledkom uplatnenia zákona trhu v ponuke a dopyte tlačených informácií.

Tabuľka 7

Zaniknuté maďarské periodiká po novembri 1989

Periodikum/lokalita					
Týždenníky		Dvojtyždenníky		Mesačníky	
A HÉT	BA	ÉRDEKES ÚJSÁG	BA	A MI LAPUNK	RS
AZ ÚT	GA	GUMIDIÓ	NZ	BODROGKÖZI	
CONTACT	KO	NÓGRÁDI SZÓ	LC	HÍRNÖK	TV
DÉLI HÍRLAP	DS	PÁRTÉLET	BA	EGÉSZSÉG	BA
DÉLZEMPLÉNI		PULZUS	BA	GLÓBUSZ	BA
VÁLTOZÁSOK	TV	SZAKSZERVEZETI		HÓNAP	BA
GÖMÖRI HAJNAL	RV	KÖZLÖNY	BA	KÁLVINISTA	
GÖMÖRI HÍRNÖK	RV			SZEMLE	BA
GRATIS	KO			KASSAI FÓRUM	KE
HAJRÁ	DS			KELETI NAPLÓ	KE
HALADÁS	VK			NÉPEGÉSZSÉG	BA
HETI HÍRLAP	NZ			NÉPMŰVELÉS	BA
KRAJCÁR	RV			NEVELÉS	BA
LEHETŐSÉG	BA			ROSSZ ÚJSÁG	RS
NAP	BA			SÁRGA SZAMÁR	DS
NÖ	BA			SEXKONTAKT	BA
PALÓC	VK			SOCIALISTA	
SZABAD				NEVELÉS	BA
FÖLDMŰVES	BA				
ÚJ GÖMÖR	RS			SZOVJET BARÁT	BA
ÚJ ÚT	BA			TERMÉSZET	
ÚJ ZEMPLÉN	TV			ÉS TÁRSADALOM	BA
ZEMPLÉNI SZÓ	TV			TŰSKE	KO
ZEMPLÉNI				UNGI TÁJ	TV
VÁLTOZÁSOK	TV				
Spolu	22		6		19

V okrese Veľký Krtíš po zániku 2 periodík a v okrese Lučenec po zániku jedného periodika ostala maďarská menšina bez vlastnej regionálnej tlače.

V priebehu 7 rokov v okrese Dunajská Streda prestali existovať 3 periodiká a v okrese Komárno zanikli tiež 3 tituly (z nich 2 inzertné týždenníky).

Napriek zrušeniu 3 periodík v okrese Rožňava, ďalších 2 v okrese Nové Zámky a jedného v Galante ostali čitateľské potreby maďarskej menšiny plne zabezpečené.

Súčasný rozvoj maďarskej tlače je v protiklade s tvrdením, že dotačná politika štátu ohrozuje existenciu tohto subsystému. Do ekonomiky národnostnej tlače zasahuje sponzoring, ktorý v tejto oblasti ešte nie je zmapovaný, hoci má výrazný vplyv na politickú orientáciu periodík.

Pôsobenie trhovej ekonomiky na vydávanie národnostných periodík v jednotlivých etnikách sa prejavuje diferencovane.

V Trnavskom kraji má maďarská menšina k dispozícii bezplatne 6 regionálnych a 6 lokálnych časopisov + 2 reklamné periodiká. V Nitrianskom kraji sú zadarmo 2 periodiká, v Košickom kraji 2 a v celoslovenskom meradle jedno náboženské periodikum.

Na jeden výťahok maďarských národnostných periodík pripadá priemerná cena 5,95 Sk (lacnejšie sa predávajú len periodiká českej, poľskej a nemeckej menšiny).

Vzhľadom na široký záber skúmanej problematiky (7-ročný časový úsek) a rozptýlené množstvo objektov výskumu (66 národnostných periodík) uverejníme v ďalšom čísle *Otázok žurnalistiky* druhú časť štúdie, ktorá prinesie poznatky o periodickej tlači rusínskej a ukrajinskej menšiny, rómskej etnickej skupiny a informácie o periodikách ostatných menšín.

Adresa autorky: PhDr. Zdena Čupíková, Národné centrum mediálnej komunikácie – Novinársky študijný ústav, Pionierska 4, 812 46 Bratislava

National Minority Press in Slovakia (1989–1996) – I

Zdena Čupíková

Keywords: national minority press – Hungarian papers – supra-regional (national) press – regional press – title – circulation – edition – frequency – publisher

This study introduces the basic developments of the Slovak national minority press since 1989. The comparative analysis shows how the quantitative and qualitative press indicators were changed over 7 years. Before 1990, only two national minorities (Hungarian and Ukrainian) had had their own periodical press. Since 1990, the number of

national minority titles rose from 25 to 66. Most of them (48) belong to the Hungarian minority. The rest belong to Ruthenian (4), Ukrainian (4), Romanian (3) and other minorities (Czech, Moravian, Croatian, German, Polish and Jewish). The first part of the study presented is devoted to the Hungarian minority press.

Z NAJNOVŠÍCH VÝSLEDKOV SOCIOLOGICKÉHO VÝSKUMU

Inštitút pre výskum verejnej mienky, február 1997 (veľkosť vzorky 1126 respondentov, kvótový výber, základná populácia – osoby 18-ročné a staršie, metóda zberu dát: štandardizovaný rozhovor sieťou anketárov Inštitútu pre výskum verejnej mienky).

Spokojnosť s informačnou funkciou médií (v %)

Do akej miery ste celkovo spokojný s tým, ako naše masmédiá informujú o dianí na Slovensku v týchto oblastiach:

	veľmi spokojný	skôr spokojný	ani spokojný, ani nespokojný	skôr nespokojný	veľmi nespokojný	neviem to posúdiť
vnútropolitická situácia	6,1	33,5	28,6	18,6	4,6	8,4
naše medzinárodné vzťahy	5,3	32,2	30,5	16,1	3,1	12,7
ekonomická situácia	3,0	21,4	24,0	32,4	9,9	9,1
mimoriadne udalosti, násilné činy	11,7	39,1	21,0	14,1	7,4	6,5
sociálne problémy	3,4	20,3	25,1	32,1	11,9	7,0
športové dianie	27,2	40,1	9,2	2,3	0,8	20,2
umelecké a kultúrne udalosti	12,3	42,4	17,1	5,9	3,2	19,2

Vzťah respondentov ku skupinám osôb podľa povolania (v %)

Na tomto listku sú uvedené niektoré skupiny osôb podľa povolania. Aký máte k nim vzťah? Ohodnoťte, prosím, všetky podľa uvedenej škály:

	veľmi priaznivý	skôr priaznivý	ani priaznivý, ani nepriaznivý	skôr nepriaznivý	veľmi nepriaznivý	neviem to posúdiť
podnikatelia	9,4	23,8	32,5	22,1	8,4	3,6
novinári	7,5	36,3	36,2	10,3	2,3	7,2
poľnohospodári	24,9	44,4	19,0	3,3	0,6	7,7
vedeckí pracovníci	12,7	35,2	24,4	4,4	1,2	22,0
učitelia	20,3	44,6	20,9	9,9	1,7	2,6
politici	2,0	11,4	30,0	35,7	16,9	3,9
umelci	10,5	33,9	29,5	13,8	4,0	8,3
lekári	18,7	44,8	22,2	10,5	2,9	0,7
robotníci	29,2	46,1	17,7	4,1	0,5	2,3
poslanci Národnej rady SR	1,6	10,8	29,2	29,8	22,1	6,3